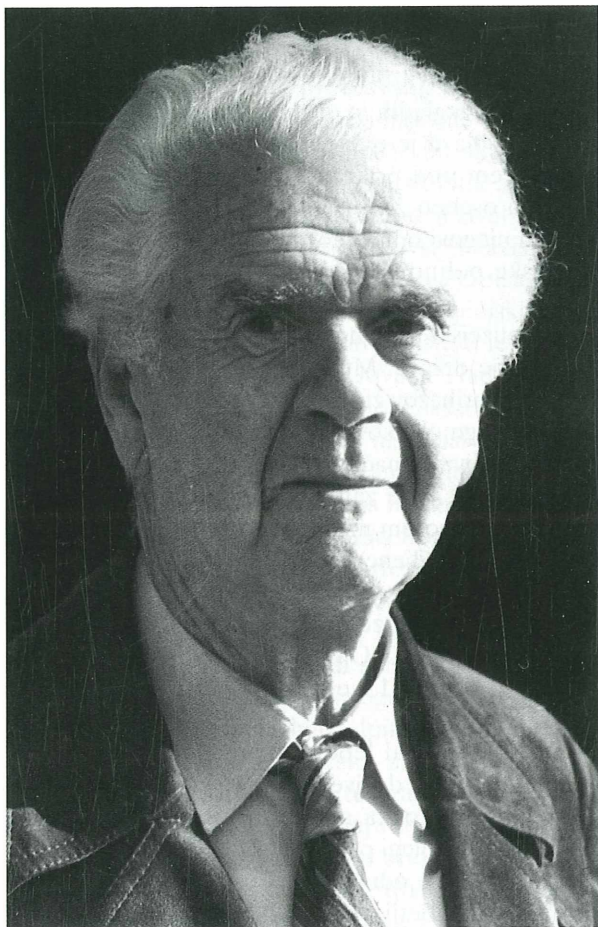

Umrl je prof. dr. Anton Polenec, ugledni naravoslovec, pisatelj in dolgoletni ravnatelj Prirodoslovnega muzeja Slovenije

V ponedeljek, 30. oktobra 2000, je nekaj tednov po 90. rojstnem dnevu umrl prof. dr. Anton Polenec, ki je s svojimi deli postal pojem vsem slovenskim naravoslovcem in tudi mnogim nestrokovnjakom. 25 let svojega življenja je posvetil vodenju Prirodoslovnega muzeja Slovenije.

Rojen je bil 7. oktobra 1910. leta v Puštalu pri Škofji Loki, leta 1934 je diplomiral iz biologije na Filozofski fakulteti. Bil je gimnazijski profesor v Kranju in v Spittalu na Dravi, v letih od 1947 do 1975 je predaval evolucijo in zoologijo na Višji pedagoški šoli, sedanji Pedagoški akademiji v Ljubljani, od leta 1955 do 1980, torej kar četrto stoletje, pa je bil ravnatelj Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Leta 1975 je postal tudi izredni profesor na Biotehniški fakulteti. Po upokojitvi je kot arahnolog sodeloval pri ekoloških raziskavah Slovenije v okviru Biološkega inštituta SAZU. Tudi njegova

disertacija leta 1957 je bila posvečena pajkom, z njimi se je ukvarjal vse do konca svojega aktivnega strokovnega udejstvovanja, ko mu je opešani vid preprečil nadaljnje delo. Opisal je nov rod pajkov *Centrophantes*, več novih vrst, po njem pa je poimenovan tudi pajčji rod *Polenecia*.

Morda je vsaj novejšim generacijam biologov in naravoslovcev manj znano, da se je pokojni dr. Polenec v zgodnejšem obdobju ukvarjal tudi z antropologijo. Proučeval je krapinske najdbe in se na tem znanstvenem področju izpopolnjeval na študijskih obiskih v Münchnu, Vroclavu, Berlinu in Kielu.

Morda najpomembnejša je pokojnikova publicistična dejavnost. Napisal je dvajset poljudnoznanstvenih knjig, s katerimi je postal pojem ne samo biologom in drugim naravoslovcem, temveč tudi širokemu krogu bralcev, ki sicer o biologiji niso vedeli

veliko. Spominjam se, da je bil prof. Polenec dolgo časa edini biolog ali zoolog, ki so ga ljudje poznali po imenu in predvsem po njegovih knjigah in člankih. S knjigo *Razvoj živega sveta*, prvo knjigo o evoluciji, je kmalu po drugi svetovni vojni razburkal javno mnenje. Mladi entomologi in biologi moje generacije smo z velikim zanimanjem prebrali njegove knjige *Iz življenja žuželk* in *Iz življenja pajkov*, da ne naštevam vrsto drugih njegovih odmevnih knjig. V reviji *Proteus* je objavil 140 prispevkov, tu pa so še številni članki v *Pionirju*, *Pionirskem listu*, v *Loških razgledih* in drugod. Sam ali s sodelavci je prevedel ali priredil 16 strokovnih knjig. Objavil je tudi 65 znanstvenih in strokovnih člankov. V knjigah in člankih je Slovincem prvi prikazal razvoj in spoznanja nove biološke vede - etologije, ki je tudi njega osebno živo zanimala. Po sposobnosti zanimivega poljudnoznanstvenega pisanja in njegovi odmevnosti lahko prof. Polenca prav gotovo primerjamo s klasikom slovenske poljudne naravoslovne znanosti Franom Erjavcem.

Naj povem nekaj besed še o njegovi muzejski dejavnosti. Pripravil je več razstav, ki so potovale tudi v druge kraje naše tedanje države. Muzejske razstavne zbirke, ki so imele do tedaj klasično obliko sistematskih prikazov živali, rastlin, mineralov in drugega gradiva, je poskusil približati širšemu krogu obiskovalcev s preureditvijo razstavnih dvoran v zanimivo vrsto dioram, ki so prikazovale značilno naravo slovenskih pokrajin. To je bil v tedanjem času zelo hraber podvig, ki je zahteval tudi veliko entuziazma, iznajdljivosti in delavnosti. Kot bioakustik ne morem mimo dejstva, da je že okoli leta 1958, ko je bila ta tehnika še zelo okorna, razstavljene ptičje preparate dopolnil s posnetki ptičjih glasov.

Prof. Polenec je bil predsednik Društva muzealcev Slovenije in zastopnik Jugoslavije pri mednarodni muzejski organizaciji ICOM. Delal je v Prirodoslovnem društvu, bil več let njegov predsednik in od leta 1971 njegov častni član. Za svoje delo je prejel Valvasorjevo in dve Levstikovi nagradi.

Mladim ljudjem je dr. Polenec rad predstavljal lepote in zanimivosti narave na številnih ekskurzijah, ki jih sam osebno žal nisem doživel. Tako je vodil ekskurzije in sodeloval pri drugem delu Prirodoslovnega krožka na Kranjski gimnaziji tudi še potem, ko ni bil več njen profesor. O tem vedo kolegi povedati veliko lepega.

Čeprav med današnjo mladino zaradi časovne odmaknjenosti prof. Anton Polenec ni več tako znan, kot je bil še pred nekaj desetletji, sem prepričan, da si je s svojim širokim pedagoškim in muzejskim delovanjem, med drugim tudi z zbirko pajkov, ki jo sedaj začasno hrani Prirodoslovni muzej Slovenije, predvsem pa z bogatim opusom izvirnih, prirejenih ali prevedenih tiskanih naravoslovnih del ustvaril trajen pomnik in da se je z vsem tem zapisal v zgodovino slovenske kulture in znanosti.

Matija Gogala